

פרשת קורח תשפ"ג
כולם קדושים

במדבר פרק טז

(א) וַיִּקַּח קֹרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן : (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמְאַתָּים נְשִׂאֵי עֵדָה קָרְאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם : (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהָרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֶם כִּי כָל הָעֵדָה כָּל־לֶם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכְכֶם יִקְוֶה וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֵהֶל יִקְוֶה : ... (יט) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת כָּל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּרְא כְבוֹד יִקְוֶה אֶל כָּל הָעֵדָה :

רש"י

(א) ויקח קרח - פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא: ויקח קרח - לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלא נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת, וכן (איוב טו, יב) מה יקח לבד, לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם. דבר אחר ויקח קרח משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים, כמו שנאמר (במדבר כ, כה) קח את אהרן, (הושע יד, ג) קחו עמכם דברים: **בן יצהר בן קהת בן לוי** - ולא הזכיר בן יעקב, שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט, ו) ובקהלם אל תחד כבודי. והיכן נזכר שמו על קרח, בהתייחסם על הדוכן בדברי הימים, שנאמר (ד"ה א' ו, כב - כג) בן אביאסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל: **ודתן ואבירים** - בשביל שהיה שבת ראובן שרוי בחנייתם תימנה, שכן לקהת ובניו החונים תימנה, נשתתפו עם קרח במחלוקתו, אוי לרשע אוי לשכנו. ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור. אמר קרח, אחי אבא ארבעה היו, שנאמר (שמות ו, יח) ובני קהת וגו'. עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה, לא אני שאני בן יצהר שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו. מה עשה, עמד וכנס מאתים חמישים ראשי סנהדראות, רובן משבט ראובן שכניו, והם אליצור בן שדיאור וחביריו וכיוצא בו, שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד, ולהלן הוא אומר (במדבר א, טז) אלה קרואי העדה, והלבישן טליתות שכולן תכלת. באו ועמדו לפני משה. אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה. אמר להם חייבת. התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה: **בני ראובן** - דתן ואבירים ואון בן פלתי: **(ג) רב לכם** - הרבה יותר מדאי לקחתם לעצמכם גדולה: **כלם קדושים** - כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה: **ומדוע תתנשאו** - אם לקחת אתה מלכות לא היה לך לברר לאחיד כהונה, לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלהיך (שמות כ ב), כל העדה שמעו: ... (יט) **ויקהל עליהם קרח** - בדברי ליצנות. כל הלילה ההוא הלך אצל השבטים ופתה אותם כסבורין אתם שעלי לבדי אני מקפיד, איני מקפיד אלא בשביל כלכם. אלו באין ונוטלין כל הגדולות, לו המלכות ולאחיו הכהונה, עד שנתפתו כלם: **וירא כבוד ה'** - בא בעמוד ענן:

רמב"ן

(א) ויקח קרח - פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא (קרח ב). ויקח קרח, לקח עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלא, נחלק מתוך העדה להחזיק במחלוקת, וכן מה יקח לבד (איוב טו יב), לוקח אותך להפליגך משאר בני אדם, לשון רש"י. ודעת המדרש אינו כפירוש הרב. אבל אמרו שם אין ויקח אלא לשון פליגה שלבו לקחו כענין שנאמר מה יקח לבד. ואינו רוצה לומר שלקח עצמו לצד אחד, וכן מה יקח לבד, אינו שיקח אותך לצד אחד להפליג עצמך משאר בני אדם, אבל כונת המדרש בויקח קרח, שלקח עצה בלבו לעשות מה שישפר, כי הלקיחה תאמר על העצה והמחשבה. וכן מה יקח לבד, מה מחשבה יקח לך לבד שתחשוב בסתר לית דין ולית דיין ולא תגלה אותה, או מה ירמזון עיניך, שמתוך רמיזותיך נכר שאתה כופר במשפט האלהים, ולא תפרש זה אבל תקרא תגר כמסתיר עצמו. ואליפו אמר זה לאיוב קודם שגילה איוב מחשבתו במאמר ברור שאין לבורא השגחה בפרטי הנבראים השפלים, ולכך אמר לו (שם כב ג) ואמרת מה ידע אל הבעד ערפל ישפוט, והוא ענין המענה ההוא למתבונן בו. וכן לשון לקיחה במחשבה, קחו מוסרי (משלי ח י), ולבלתי קחת מוסר (ירמיה יז כג): אמרו עוד במדרש (רבה יח טז) ויחלוק וידבר ויצו קרח אינו נאמר אלא ויקח, מה לקח, לא לקח כלום אלא לבו נטלו, אמר הכתוב מה יקח לבד, והוא כמה שפירשתי. ואונקלוס שתרגם ואתפלא, פתר הענין לא הלשון כמנהגו במקומות רבים, וכן תרגם על דבר קרח (להלן יז יד) על פלוגתא דקרח, ותרגם בדבר בלעם (להלן לא טז) בעצת בלעם, כי הוא מזכיר הענין בתרגומו. ור"א אמר ויקח קרח, אנשים, דרך קצרה, כמו חמור לחם (ש"א טז כ). ואחרים אמרו כי "ודתן" כמו ואלה בני צבעון ואיה וענה (בראשית לו כד), ותקונו ויקח קרח דתן ואבירים. ולפי דעתי אין צורך, כי הגון הוא בלשון שיאמר ויקח קרח ודתן ויקומו ויקהלו על משה ועל אהרן, כי בכל תחילת מעשה תבא לקיחה והוא לשון התעוררות במעשה ההוא, וכן ואבשלום לקח ויצב לו בחייו את מצבת (ש"ב יח יח). ואם תחפוץ לפרש כי הלקיחה על הדבר אשר יזכיר אחרי כן ויקח אבשלום את המצבת ויצב לו בחייו, כך תפרש ויקח קרח את האנשים מבני ישראל חמשים ומאתים ויקומו לפני משה ויקהלו על משה ועל אהרן: ואמר רבי אברהם כי זה הדבר היה במדבר סיני כאשר נחלפו הבכורים ונבדלו הלויים, כי חשבו ישראל שאדונינו משה עשה זה מדעתו לתת גדולה לאחיו, גם לבני קהת שהם קרובים אליו ולכל בני לוי שהם ממשפחתו, והלויים קשרו עליו בעבור היותם נתונים לאהרן ולבניו, וקשר דתן ואבירים בעבור שהסיר הבכורה מראובן אביהם, גם קרח בכור היה. וזה מדעתו של רבי אברהם שהוא אומר במקומות רבים אין מוקדם ומאוחר בתורה לרצונו. וכבר כתבתי (לעיל ט א) כי על דעתי כל התורה כסדר זולתי במקום אשר יפרש הכתוב ההקדמה והאחור, וגם שם לצורך ענין ולטעם נכון, אבל היה הדבר הזה במדבר פארן בקדש ברנע אחר מעשה המרגלים: והנכון בדרש, שכעס קרח על נשיאות אלצפן כמאמר רבותינו (תנחומא קרח א), וקנא גם באהרן כמו שנאמר ובקשתם גם כהונה (פסוק י). ונמשכו דתן ואבירים עמו, ולא על הבכורה, כי יעקב אביהם הוא אשר נטלה מראובן ונתנה ליוסף, אבל גם הם אמרו טענתם, להמיתנו במדבר

רמב"ן [המשך]

(פסוק יג), ולא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו (פסוק יד). והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה, כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים, ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה. והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו, ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היה העם סוקלים אותו, ולכן סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הבכורים מעלת הלויים וכל מעשיו של משה. אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוה רבים, וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם, ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה', ונגזר על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו, אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות, ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו וחשב כי ישמעו אליו העם. וזה טעם "להמיתנו במדבר", אמרו הנה הבאת אותנו אל המקום הזה ולא קיימת בנו מה שנדרת לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש כי לא נתת לנו נחלה כלל, אבל נמות במדבר ונהיה כלים שם, כי גם זרענו לא יצאו מן המדבר לעולם, ויבטל מן הבנים מה שנדרת להם כאשר נתבטל מן האבות. וזה טעם תלונתם הנה במקום הזה אחר גזרת המרגלים מיד. והקרוב, כי היו אלה הנקהלים כולם בכורות כי על כן חרה להם על הכהונה, ולכך אמר להם משה שיקחו מחתות כמנהגם הראשון ויתגלה הדבר אם יבחר השם בהם או בכהנים:

(יט) וטעם ויקהל עליהם קרח [את כל העדה] - את גדולי העם הנועדים תמיד אל פתח אהל מועד, או בכורי כל ישראל הראויים לעבודה. ולא הזכיר "העם" כמו בעגל ובמרגלים, כי אילו היו כל ישראל היה אומר "ואכלה אותם כרגע ואעשה אותך לגוי גדול": וכל זה שהזכרתי על הבכורים (לעיל פסוקים א ה) הוא על דרך רבותינו (זבחים קיב ב) שאומרים כי העבודה היתה לבכורות. אבל על דרך הפשט, היו כל ישראל תחלה ראויים לעבודת הקרבנות כי כן הוא הדין לעולם בבמות יחיד, ונבחר אהרן לעבודת המשכן והמקדש, והיה קרח טוען על הבחירה הזאת, ורוצה להחזיר העבודות לכל ישראל כי כל העדה כולם קדושים: